

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK CXXI

NR 4

WARSZAWA 2014

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ZAŁOŻONY PRZEZ XAWEREGO LISKEGO
W 1887 ROKU

ROCZNIK CXXI
2014

4

WYDAWNICTWO NAUKOWE SEMPER
WARSZAWA 2014

Publikacja dofinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

KOMITET REDAKCYJNY

DÁNIEL BAGI (Instytut Historii Uniwersytetu w Peczu, Węgry), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (zastępca redaktora; University College w Londynie, Wielka Brytania), STANISŁAW BYLINA (Instytut Historii PAN, Warszawa), DOROTA DUKWICZ (Instytut Historii PAN, Warszawa), JERZY DYGDALA (Instytut Historii PAN, Toruń), MARIAN DYGO (Wydział Historyczny Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztor w Pułtusku), JERZY EISLER (zastępca redaktora; Instytut Historii PAN, Warszawa), JAROSŁAW HRYCAK (Wydział Humanistyczny Ukraińskiego Uniwersytetu Katolickiego we Lwowie, Ukraina), MAGDALENA HULAS (Instytut Historii PAN, Warszawa), MACIEJ JANOWSKI (zastępca redaktora; Instytut Historii PAN, Warszawa), TOMASZ JUREK (Instytut Historii PAN, Poznań), BARTOSZ KALISKI (sekretarz; Instytut Historii PAN, Warszawa), TOMASZ KIZWALTER (Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego), SATOSHI KOYAMA (Faculty of Letters, Kyoto University, Japonia), WOJCIECH KRIEGSEISEN (Instytut Historii PAN, Warszawa), ROMAN MICHAŁOWSKI (redaktor; Instytut Historii PAN, Warszawa), KRZYSZTOF MIKULSKI (Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń), MICHAEL G. MÜLLER (Instytut Historii Uniwersytetu Marcina Lutra w Halle-Wittenberdze, Niemcy), BORYS W. NOSOW (Instytut Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie, Rosja), ANDRZEJ NOWAK (Instytut Historii PAN, Warszawa), EDWARD OPALIŃSKI (zastępca redaktora; Instytut Historii PAN, Warszawa), HENRYK SAMSONOWICZ (Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego), JERZY STRZELCZYK (Instytut Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu), PHILIPP THER (Institut für Osteuropäische Geschichte, Uniwersytet w Wiedniu, Austria), JACEK WIJACZKA (Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń), ROMUALD WOJNA (Warszawa)

Redaktorzy tematyczni: ROMAN MICHAŁOWSKI (średniowiecze), EDWARD OPALIŃSKI (wieki XVI–XVII), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (wiek XVIII), MACIEJ JANOWSKI (wiek XIX), JERZY EISLER (wiek XX)

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. +48 22 831 02 61
e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.ihpan.edu.pl>
http://www.semper.pl/kwartalnik_historyczny

Redaktor językowy: Bogusława Pilch
Adiunkt redakcji: Monika Jusupović
Asystent redakcji: Andrzej Skalimowski

© Copyright by Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe Semper
Warszawa 2014

© All right reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission of the publishers,
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe Semper

© Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej publikacji w mediach każdego rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk oraz
Wydawnictwa Naukowego Semper

PL ISSN 0023-5903

Nr indeksu 363103

Wersja drukowana czasopisma jest wersją pierwotną

Wydawnictwo Naukowe Semper

Redakcja i Studio Graficzne:
ul. Mariensztat 8
00-302 Warszawa
tel./fax: 22 538 92 03
e-mail: redakcja@semper.pl

<http://semper.pl>
<http://semper.istore.pl>

Dział handlowy i księgarnia:
ul. Bednarska 20 A
00-321 Warszawa
tel./fax: 22 828 49 73
e-mail: handlowy@semper.pl

SPIS TREŚCI

Aleksander Łupienko, W kręgu salonów i wizyt domowych. Towarzystwo w warszawskich mieszkaniach klasy średniej lat 1864–1914	749
Andrzej Nowak, Izolacjonizm i <i>appeasement</i> : Waszyngton i Londyn wobec imperium sowieckiego oraz polskiego kryzysu latem 1920 r.	775
Jan Kęsik, Udział wojska w akcji rewindykacyjno-polonizacyjnej we wschodnich i południowych powiatach województwa lubelskiego w latach 1937–1939	799

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — MATERIAŁY

Dariusz Andrzej Sikorski, O tym, jak metodolog historii stara się zatuszować swoje potknięcia o antropologię historyczną. (W odpowiedzi Karolinie Polasik-Wrzosek)	833
Dariusz Andrzej Sikorski, Metodolog historii o metodologii historii (tak jak ją rozumie). (W odpowiedzi Wojciechowi Wrzosekowi)	853
Czy powstanie w roku 1863 było nieuchronne? Zapis dyskusji redakcyjnej odbytej 11 marca 2013 r. z udziałem Jerzego W. Borejszy, Andrzeja Nowaka, Jerzego Zdrady, prowadzonej przez Macieja Janowskiego	865

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Maciej Janowski, Król nie jest nagi. Wokół kryteriów ocen klasyków historiografii	897
Jerzy Gaul, Pożegnanie z monarchią habsburską	921

*

E. Niebelski, <i>Tunka. Syberyjskie losy księży zesłańców 1863 roku</i> — Katarzyna Cedro, Stanisław Wiech	941
K. Jurczak, <i>Dylematy zmiany. Pisarze rumuńscy XIX wieku wobec ideologii zachowawczej. Studium przypadku</i> — Raluca Goleşteanu	946
D.M. Segesser, <i>Der Erste Weltkrieg in globaler Perspektive</i> — Maciej Górny	950

IN MEMORIAM

Zbigniew Wójcik (29 X 1922–22 III 2014) — Teresa Chynczewska- -Hennel	955
Jacques Le Goff (1 I 1924–1 IV 2014) — Henryk Samsonowicz	960

KOMUNIKATY

Rozstrzygnięcie pierwszego konkursu Nagrody im. Gerarda Labudy	967
--	-----

ZAWARTOŚĆ ROCZNIKA CXXI

Spis treści rocznika	971
Spis autorów	978
Spis recenzentów	979

CONTENTS

Aleksander Łupienko, Within the Range of Salons and Visits. The Social Life in Middle Class Homes in Warsaw during the 1864–1914 Period	749
Andrzej Nowak, Isolationism and Appeasement: Washington and London <i>vis-à-vis</i> the Soviet Empire and the Polish Crisis in the Summer of 1920 ..	775
Jan Kęsik, Participation of the Army in the Revindication-Polonisation Campaign Conducted in the Eastern and Southern Counties of the Voivodeship of Lublin in 1937–1939	799
REVIEWS — POLEMICS — MATERIALS	833
CRITICAL ARTICLES — REVIEWS	
Maciej Janowski, The King is Not Naked. Regarding Criterias for Evaluating Historiographical Classics	897
Jerzy Gaul, A Farewell to the Habsburg Monarchy	921
Reviews	941
IN MEMORIAM	955
ANNOUCEMENTS	967
TABLE OF CONTENTS FOR YEAR CXXI	971

SPIS TREŚCI ROCZNIKA CXXI

(Sp.I. — Special Issue)

Introduction	Sp.I.	5
--------------------	-------	---

*

Arkusz Aleksandra, Współpraca USA–ZSRR w zakresie repatriacji amerykańskich jeńców wojennych w latach 1944–1947	2	253
Gałuska Tomasz OP, Mikołaja Duthorowa error condemnatus ab Ecclesia. Dominikanie polscy wobec herezji i nowych nurtów pobożności w pierwszej połowie XIV w.	1	73
Górny Maciej, ‘Five Great Armies Against Our Enemies’. A Comparative Study in the History of Racism	Sp.I.	95
Dobrowolski Paweł T., By Coach to the Scaffold: Theatres of Remorse in Eighteenth-Century London	Sp.I.	71
Duber Paweł, The Leadership of the Sanacja Camp and the Controversy over the Future Constitution, 1928–1935	Sp.I.	123
Kamler Marcin, Przemoc między szlachtą w Polsce w XVII w. — zjawisko masowe?	3	541
Kęsik Jan, Udział wojska w akcji rewindykacyjno-polonizacyjnej we wschodnich i południowych powiatach województwa lubelskiego w latach 1937–1939	4	799
Kosińska Urszula, Stosunki Augusta II z Rosją w latach 1730–początek 1733 w świetle relacji saskiego posła w Moskwie i Petersburgu Jeana Le Forta	3	571
KotECKI Radosław, Aeternum Dei servitium ad sanctum locum. Pokuta zabójców Pięciu Braci Męczenników w relacji Brunona z Kwerfurtu	1	41
Łupienko Aleksander, W kręgu salonów i wizyt domowych. Towarzystwo w warszawskich mieszkaniach klasy średniej lat 1864–1914	4	749
Nikodem Jarosław, Od Brna do Iglawy. Husyckie misje dyplomatyczne z lat 1419–1436	1	107

Nowak Andrzej, Izolacjonizm i appeasement: Waszyngton i Londyn wobec imperium sowieckiego oraz polskiego kryzysu latem 1920 r.	4	775
Opaliński Edward, Zjazd rokoszowy warszawski w październiku 1607 r.	3	521
Pałka Jarosław, Działalność Michała Żymierskiego w czasie okupacji niemieckiej w świetle akt Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego	2	345
Pasztor Maria, Spór o Triest w relacjach dyplomatycznych polsko-włoskich w latach 1945–1947	2	319
Pauk Marcin Rafał, The Coin in the Political Culture of the Middle Ages. On the Iconography of the Bohemian Deniers in the First Half of the Twelfth Century	Sp.I.	7
Rutkowski Rafał, Dzięki komu Islandczycy nawrócili się na chrześcijaństwo? Konwersja widziana oczami średniowiecznych autorów	1	5
Szumilo Mirosław, Kierownictwo Polskiej Partii Robotniczej (1945–1948) – portret historyczno-socjologiczny	2	287
Tymowski Michał, Kobiety w czasie wczesnych wypraw portugalskich do Afryki Zachodniej	3	501
Tymowski Michał, Women During the Early Portuguese Expeditions to West Africa	Sp.I.	49

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — MATERIAŁY

Czy powstanie w roku 1863 było nieuchronne? Zapis dyskusji redakcyjnej 11 marca 2013 r. z udziałem Jerzego W. Borejszy, Andrzeja Nowaka, Jerzego Zdrady, prowadzonej przez Macieja Janowskiego	4	865
Sikorski Dariusz Andrzej, Metodolog historii o metodologii historii (tak jak ją rozumie). (W odpowiedzi Wojciechowi Wrzosekowi)	4	853
Sikorski Dariusz Andrzej, O tym, jak metodolog historii stara się zatuszować swoje potknięcia o antropologię historyczną. (W odpowiedzi Karolinie Polasik-Wrzosek)	4	833
Sroka Stanisław A., Wykaz Polaków wypromowanych na uniwersytecie w Bolonii w drugiej połowie XV w.	1	133
Stobiecki Rafał, <i>Kwartalnik Historyczny</i> (the <i>Historical Quarterly</i>). A Portrait Sketch	Sp.I.	143
Wachowiak Bogdan, Uwagi do artykułu recenzyjnego Jerzego Dygdały <i>Dzieje fryderycjańskich Prus w XVIII w., czyli o wyższości absolutyzmu nad szlachecką wolnością</i>	3	593
Wrzosek Wojciech, Dogmatyczny „metodysta” przeciwko metodologii historii	2	379

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Butterwick-Pawlikowski Richard, A Dialogue of Republicanism and Liberalism: Regarding Anna Grześkowiak-Krawawicz's Book on the Idea of Liberty	Sp.I.	169
---	-------	-----

Dukwicz Dorota, <i>Kriegseisen</i> Wojciech, <i>L'Embarras de richesses</i> , czyli czemu poświęcona jest nowa książka o Sejmie Czteroletnim – historii idei, historii politycznej czy historii kultury?	3	601
Gaul Jerzy, <i>Pożegnanie z monarchią habsburską</i>	4	921
Janowski Maciej, <i>Król nie jest nagi. Wokół kryteriów ocen klasyków historiografii</i>	4	897
Kosiński Krzysztof, <i>Literaci polscy w trybach polityki</i>	2	439
Manikowska Halina, <i>Does the Concept of 'Popular Religion' in the Middle Ages Still Make Sense? Regarding Alicja Szulc's Homo Religiosus</i>	Sp.I.	157
Wierzbicki Marek, <i>Niewyjaśnione pogromy</i>	2	407
Wolsza Tadeusz, <i>Związki między polityką i sportem w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej</i>	2	425

*

Belâkov A. V., <i>Čingisidy v Rossii XV-XVII vekov. Prosopografičeskoe issledovanie</i> – Natalia Królikowska	1	225
Bettlé N.J., <i>Wenn Saturn seine Kinder frisst. Kinderhexenprozesse und ihre Bedeutung als Krisenindikator</i> – Edmund Kizik	3	618
Biskupski M.B.B., <i>Independence Day. Myth, Symbol, & the Creation of Modern Poland</i> – Izabella Main	2	457
<i>Chronik der Marienkirche in Danzig. Das „Historische Kirchen Register“ von Eberhard Bötticher (1616). Transkription und Auswertung</i> , wyd. Ch. Herrmann, E. Kizik – Maria Bogucka	3	689
Cilli A., <i>Historia buntów możnowładczych w Polsce w latach 1606–1608. Historia Moskwy</i> – Edward Opaliński	3	675
Czarnecki W., <i>Szlachta ziemi chełmskiej do połowy XVI wieku</i> – Alicja Szymczakowa	3	622
<i>Diseases of the Imagination and Imaginary Disease in the Early Modern Period</i> , red. Y. Haskell – Tomasz Wiślicz	3	628
Ellenblum R., <i>The Collapse of the Eastern Mediterranean. Climate Change and the Decline of the East, 950–1072</i> – Krzysztof Polek	1	176
Franke E., <i>Von Schelmen, Schlägern, Schimpf und Schande. Kriminalität in einer frühneuzeitlichen Kleinstadt – Strasburg in der Uckermark</i> – Maria Bogucka	3	653
<i>Gnieźnieńskie koronacje królewskie i ich środkowoeuropejskie konteksty</i> , red. J. Dobosz, M. Matla, L. Wetesko – Paweł Figurski ...	1	181
Gasztold-Seń P., <i>Koncesjonowany nacjonalizm. Zjednoczenie Patriotyczne „Grunwald” 1981–1990</i> – Andrzej Boboli	2	473
Hack A.T., <i>Gregor der Grosse und die Krankheit</i> – Michał Tomaszek ..	1	168
Hengerer M., <i>Kaiser Ferdinand III. (1608–1657). Eine Biographie</i> – Andrzej Kamiński	3	683
Ianziti G., <i>Writing History in Renaissance Italy. Leonardo Bruni and Uses of the Past</i> – Anna Horeczy	1	216
Jefferson J., <i>The Holy Wars of King Wladislas and Sultan Murad. The Ottoman-Christian Conflict from 1438–1444</i> – Stanisław A. Sroka	1	221

Jurczak K., <i>Dylematy zmiany. Pisarze rumuńscy XIX wieku wobec ideologii zachowawczej. Studium przypadku — Raluca Goleşteanu</i>	4	946
Klint P., <i>Szlachecki obrót ziemią w powiecie kcyńskim w latach 1626–1655 — Marcin Broniarczyk</i>	3	692
Konieczna D., <i>Ustrój i funkcjonowanie sejmiku brzeskolitewskiego w latach 1565–1763 — Monika Jusupović</i>	3	657
Lacko M., <i>Dwuramienny krzyż w cieniu swastyki — Andrzej Krawczyk</i>	2	461
<i>La Rumeur au Moyen Âge. Du mépris à la manipulation (V^e–XVe siècle), red. M. Billoré, M. Soria — Magdalena Brzozowska</i>	1	157
Lazurko L., <i>Chasopys 'Kwartalnik Historyczny' i rozvytok pol'skoi istoriohrafii ostann'oi chverti XIX — pershoi polovyny XX stolittia — Andrzej Janicki</i>	Sp.I.	216
Leitsch W., <i>Das Leben am Hof König Sigismunds III. von Polen — Edward Opaliński</i>	Sp.I.	196
Lohse T., <i>Die Dauer der Stiftung. Eine diachronisch vergleichende Geschichte des weltlichen Kollegiatstifts St. Simon und Judas in Goslar — Marcin R. Pauk</i>	1	186
Macy G., <i>The Hidden History of Women's Ordination. Female Clergy in the Medieval West — Grzegorz Pac</i>	Sp.I.	192
Maćkowska K., <i>Początki amerykańskiej administracji lokalnej (od założenia kolonii do 1787 roku) — Katarzyna Stelmasiak</i>	3	702
Majorov A.V., <i>Rus', Vizantiâ i Zapadnaâ Evropa. Iz istorii vnešnepolitických i kul'turnyh svâžež XII–XIII vv. — Adrian Jusupović</i>	1	197
Mertelsmann O., <i>Everyday Life in Stalinist Estonia — Dariusz Jarosz</i>	2	466
Mikołajczyk M., <i>Proces kryminalny w miastach Małopolski XVI–XVIII wieku — Marcin Kamler</i>	3	648
Nastulczyk T., <i>Oczko P., Homoseksualność staropolska. Przyczynek do badań — Kamil Frejlich</i>	3	613
Niebelski E., <i>Tunka. Syberyjskie losy księży zesłańców 1863 roku — Katarzyna Cedro, Stanisław Wiech</i>	4	941
Pieniądz A., <i>Tradycja i władza. Królestwo Włoch pod panowaniem Karolingów, 774–875 — Jerzy Strzelczyk</i>	Sp.I.	189
Pysiak J., <i>Król i Korona Cierniowa. Kult relikwii we Francji Kapetyngów — Karol Szejgiec</i>	1	172
Radziwiński A., <i>Kościół i duchowieństwo w średniowieczu. Polska i państwo zakonu krzyżackiego w Prusach — Maria Anioł</i>	1	203
<i>Russland an der Ostsee. Imperiale Strategien der Macht und kulturelle Wahrnehmungsmuster (16. bis 20. Jahrhundert), red. K. Brüggemann, B.D. Woodworth — Stanisław Wiech</i>	3	642
Rutkowski P., <i>Kot czarownicy. Demon osobisty w Anglii wczesnonowożytnej — Tomasz Wiślicz</i>	3	633
Salina A., <i>Polityka książąt mazowieckich wobec władz Kościoła od początku XIV wieku do 1526 roku — Anna Supruniuk</i>	1	207
Schneider R., <i>Vom Dolmetschen im Mittelalter. Sprachliche Vermittlung in weltlichen und kirchlichen Zusammenhängen — Michał Tomaszek</i>	1	163

Segesser D.M., <i>Der Erste Weltkrieg in globaler Perspektive</i> — Maciej Górny	4	950
Skrzypietz A., <i>Królewscy synowie — Jakub, Aleksander i Konstanty Sobiescy</i> — Urszula Kosińska	3	708
Stanislas Auguste, <i>Mémoires</i> , wyd. A. Grześkowiak-Krwawicz, D. Triaire — Zofia Zielińska	3	717
<i>Testamenty Zygmunta III Wazy</i> , tłum. M. Płago, A. Poznański, oprac. i wyd. W. Kaczorowski, B. Kaczorowska, M. Kaczorowska — Urszula Augustyniak	3	663
Teterycz-Puzio A., <i>Na rozstajnych drogach. Mazowsze i Małopolska w latach 1138-1313</i> — Józef Dobosz	1	190
Waerdahl R.B., <i>The Incorporation and Integration of the King's Tributary Lands into the Norwegian realm c. 1195-1397</i> — Rafał Rutkowski	1	194
Wiślicz T., <i>Upodobanie. Małżeństwo i związki nieformalne na wsi polskiej XVII-XVIII wieku. Wyobrażenia społeczne i jednostkowe doświadczenia</i> — Andrzej Karpiński	3	669
<i>Źródła do dziejów ziemi łęborsko-bytowskiej 1657-1815: od statusu lenna polskiego do inkorporacji do Królestwa Pruskiego i integracji z Pomorzem pruskim</i> , oprac. i wyd. B. Wachowiak, Z. Szultka — Jerzy Dygdała	3	697

IN MEMORIAM

Adam Galos (22 VII 1924–11 IV 2013) — Tomasz Szubert	2	481
Zofia Hilczer-Kurnatowska (9 VI 1932–11 VIII 2013) — Jerzy Strzelczyk	3	728
Jacques Le Goff (1 I 1924–1 IV 2014) — Henryk Samsonowicz	4	960
Władysław Andrzej Serczyk (23 VII 1935–5 I 2014) — Teresa Chynczewska-Hennel	3	731
Anna Sucheni-Grabowska (12 VIII 1920–30 VI 2012) — Jan Żaryn, Jan Dzięgielewski	1	231
Krystyna Śreniowska (21 XI 1914–12 V 2013) — Rafał Stobiecki	2	488
Zbigniew Wójcik (29 X 1922–22 III 2014) — Teresa Chynczewska-Hennel	4	955
Wojciech Wrzesiński (6 X 1934–2 VII 2013) — Tomasz Szarota	3	725

LISTY DO REDAKCJI

Sprostowanie — Bogusław Andrzej Baczyński	1	237
Sprostowanie do <i>Sprostowania</i> — Tomasz Szubert	3	737

KOMUNIKATY

Komunikat Redakcji „Kwartalnika Historycznego”	3	741
Nagroda im. Profesora Stanisława Herbsta	2	493
Nagroda „Studiów Źródłoznawczych” im. Stefana Krzysztofa Kuczyńskiego za 2012 r.	1	239
Oświadczenie Muzeum Niepołomickiego	1	241
Rozstrzygnięcie Konkursu im. Profesora Jerzego Michalskiego	1	240
Rozstrzygnięcie pierwszego konkursu Nagrody im. Gerarda Labudy	4	967

CONTENTS

Arkusz Aleksandra, US–USSR Cooperation concerning the Repatriation of American POWs in the 1944–1947 Period	2	253
Dobrowolski Paweł T., By Coach to the Scaffold: Theatres of Remorse in Eighteenth-Century London	Sp.I.	71
Duber Paweł, The Leadership of the Sanacja Camp and the Controversy over the Future Constitution, 1928–1935	Sp.I.	123
Gałuszka Tomasz OP, Mikołaj Duthorow and his error condemnatus ab Ecclesia. Polish Dominicans, Heresy, and New Piety Currents in the First Half of the Fourteenth Century	1	73
Górny Maciej, ‘Five Great Armies Against Our Enemies’. A Comparative Study in the History of Racism	Sp.I.	95
Kamler Marcin, Violence and the Gentry in Poland during the Seventeenth Century — a Mass-scale Phenomenon?	3	541
Kęsik Jan, Participation of the Army in the Revindication- -Polonisation Campaign Conducted in the Eastern and Southern Counties of the Voivodeship of Lublin in 1937–1939	4	799
Kosińska Urszula, The Relations of Augustus II and Russia in 1730– early 1733 in the Light of an Account by Jean Le Fort, the Saxon Legate in Moscow and St. Petersburg	3	571
KotECKi Radosław, Aeternum Dei servitium ad sanctum locum. The Penance of the Murderers of Five Martyred Brethren in an Account by Bruno of Querfurt	1	41
Łupienko Aleksander, Within the Range of Salons and Visits. The Social Life in Middle Class Homes in Warsaw during the 1864–1914 Period	4	749
Nikodem Jarosław, From Brno to Jihlava. Hussite Diplomatic Missions in 1419–1436	1	107
Nowak Andrzej, Isolationism and Appeasement: Washington and London <i>vis-à-vis</i> the Soviet Empire and the Polish Crisis in the Summer of 1920	4	775
Opaliński Edward, The Warsaw Rokosz Convention in October 1607	3	521
Pałka Jarosław, The Activity of Michał Żymierski during the German Occupation in the Light of the Records of the Ministry of Public Security	2	345
Pasztor Maria, The Dispute about Trieste in Polish-Italian Relations in 1945–1947	2	319
Pauk Marcin Rafał, The Coin in the Political Culture of the Middle Ages. On the Iconography of the Bohemian Deniers in the First Half of the Twelfth Century	Sp.I.	7
Rutkowski Rafał, Who Inspired Icelanders to Convert to Christianity? Conversion Perceived by Mediaeval Authors	1	5
Szumilo Mirosław, The Leadership of the Polish Workers’ Party (1944–1948) — a Historical-Sociological Portrait	2	287
Tymowski Michał, Women during the Early Portuguese Expeditions to West Africa	3	501

Tymowski Michał, Women During the Early Portuguese Expeditions to West Africa	Sp.I.	49
--	-------	----

REVIEWS — POLEMICS — MATERIALS

Sroka Stanisław A., A List of Poles Promoted at the University of Bologna in the Second Half of the Fifteenth Century	1	133
Stobiecki Rafał, <i>Kwartalnik Historyczny</i> (the <i>Historical Quarterly</i>). A Portrait Sketch	Sp.I.	143

REVIEW ARTICLES AND REVIEWS

Butterwick-Pawlikowski Richard, A Dialogue of Republicanism and Liberalism: Regarding Anna Grzeškowiak-Krawawicz's Book on the Idea of Liberty	Sp.I.	169
Dukwicz Dorota, Kriegseisen Wojciech, L'Embarras de richesses, or to What is the New Book about the Four-Year Seym Dedicated — the History of Ideas, Political History or the History of Culture?	3	601
Gaul Jerzy, A Farewell to the Habsburg Monarchy	4	921
Janowski Maciej, The King is Not Naked. Regarding Criterias for Evaluating Historiographical Classics	4	897
Kosiński Krzysztof, Polish Men of Letters in the Cogs of Politics	2	439
Manikowska Halina, Does the Concept of 'Popular Religion' in the Middle Ages Still Make Sense? Regarding Alicja Szulc's <i>Homo Religiosus</i>	Sp.I.	157
Wierzbicki Marek, Unexplained Pogroms	2	407
Wolsza Tadeusz, Links between Politics and Sport in the People's Republic of Poland	2	425

SPIS AUTORÓW

Anioł Maria	1	203–207	Kosiński Krzysztof	2	439–456
Arkusz Aleksandra	2	253–286	Kotecki Radosław	1	41–71
Augustyniak Urszula	3	663–669	Krawczyk Andrzej	2	461–465
Baczyński Bogusław Andrzej	1	237–238	Kriegseisen Wojciech	3	601–611
Boboli Andrzej	2	473–479	Królikowska Natalia	1	225–230
Bogucka Maria	3	653–657	Łupienko Aleksander	4	749–773
	3	689–692	Main Izabella	2	457–461
Borejsza Jerzy W.	4	865–895	Manikowska Halina	Sp.I.	157–168
Broniarczyk Marcin	3	692–697	Nikodem Jarosław	1	107–131
Brzozowska Magdalena	1	157–163	Nowak Andrzej	4	775–798
Butterwick-Pawlikowski				4	865–895
Richard	Sp.I.	169–188	Opaliński Edward	3	521–539
Cedro Katarzyna	4	941–946		3	675–682
Chynczewska-Hennel Teresa	3	731–735		Sp.I.	196–216
	4	955–960	Pac Grzegorz	Sp.I.	192–196
Dobosz Józef	1	190–194	Pałka Jarosław	2	345–377
Dobrowolski Paweł T.	Sp.I.	71–93	Pasztor Maria	2	319–343
Duber Paweł	Sp.I.	123–141	Pauk Marcin Rafał	1	186–190
Dukwicz Dorota	3	601–611		Sp.I.	7–48
Dydała Jerzy	3	697–702	Polek Krzysztof	1	176–181
Dzięgielewski Jan	1	231–235	Rutkowski Rafał	1	5–40
Figurski Paweł	1	181–186		1	194–197
Frejlich Kamil	3	613–618	Samsonowicz Henryk	4	960–965
Gałuszka Tomasz	1	73–106	Sikorski Dariusz Andrzej	4	833–852
Gaul Jerzy	4	921–940		4	853–864
Goleşteanu Raluca	4	946–950	Sroka Stanisław A.	1	133–155
Górny Maciej	4	950–954		1	221–225
	Sp.I.	95–121	Stelmasiak Katarzyna	3	702–708
Horeczy Anna	1	216–220	Stobiecki Rafał	2	488–492
Janicki Andrzej	Sp.I.	216–219		Sp.I.	143–155
Janowski Maciej	4	865–895	Strzelczyk Jerzy	3	728–731
	4	897–919		Sp.I.	189–191
Jarosz Dariusz	2	466–473	Supruniuk Anna	1	207–215
Jusupović Adrian	1	197–203	Szarota Tomasz	3	725–728
Jusupović Monika	3	657–662	Szejgiec Karol	1	172–176
Kamieński Andrzej	3	683–689	Szubert Tomasz	2	481–487
Kamler Marcin	3	541–569		3	737–739
	3	648–653	Szumilo Mirosław	2	287–318
Karpiński Andrzej	3	669–675	Szymczakowa Alicja	3	622–628
Kęsik Jan	4	799–831	Tomaszek Michał	1	163–167
Kizik Edmund	3	618–622		1	168–172
Kosińska Urszula	3	571–592	Tymowski Michał	3	501–520
	3	708–717		Sp.I.	49–70

Wachowiak Bogdan	3	593–600	Wolsza Tadeusz	2	425–438
Wiech Stanisław	3	642–648	Wrzosek Wojciech	2	379–405
	4	941–946	Zdrada Jerzy	4	865–895
Wierzbicki Marek	2	407–424	Zielińska Zofia	3	717–723
Wiślicz Tomasz	3	628–633	Żaryn Jan	1	231–235
	3	633–641			

SPIS RECENZENTÓW WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH

Michał Baczkowski (Uniwersytet Jagielloński, Polska)	Jerzy Jedlicki (em.)
Jacek Bartyzel (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska)	Tomasz Jurek (Instytut Historii PAN w Warszawie, Polska)
Grażyna Borkowska (Instytut Badań Literackich PAN w Warszawie, Polska)	Krzysztof Kaczmarek (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
Krzysztof Boroda (Uniwersytet w Białymstoku, Polska)	Włodzimierz Kaczorowski (Uniwersytet Opolski, Polska)
Stanisław Bylina (Instytut Historii PAN w Warszawie, Polska)	Marian Kallas (Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie, Polska)
Jarosław Cabaj (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Polska)	Jolanta Kolbuszewska (Uniwersytet Łódzki, Polska)
Andrzej Chwalba (Uniwersytet Jagielloński, Polska)	Radosław Kotecki (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Polska)
Ewa Cytowska-Siegrist (Warszawa)	Eryk Krasucki (Uniwersytet Szczeciński, Polska)
Edmund Dmitrów (Uniwersytet w Białymstoku, Polska)	Jacek Kochanowicz (Central European University, Budapeszt, Węgry)
Jakub Ferenc (Collegium Civitas w Warszawie, Polska / European Committee for Sports History)	Kirił Koczegarow (Instytut Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie, Rosja)
Mirosław Filipowicz (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Polska)	Teresa Kostkiewiczowa (em.)
Antoni Gąsiorowski (em.)	Lidiya Lazurko (Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Iwana Franki w Drohobyczu, Ukraina)
Piotr Gontarczyk (Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie, Polska)	Marta Leśniakowska (Instytut Sztuki PAN w Warszawie, Polska)
Michał Tomasz Gronowski (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska)	Sebastian Ligarski (Instytut Pamięci Narodowej w Szczecinie, Polska)
Rafał Habielski (Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, Polska)	Andrei Macuk (Instytut Historii Narodowej Akademii Nauk Białorusi w Mińsku, Białoruś)
Wojciech Iwańczak (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Polska)	Robert Majzner (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska)

- Janusz Marszałec (Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, Polska)
- Mariusz Mazur (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska)
- Wojciech Materski (Instytut Studiów Politycznych PAN w Warszawie, Polska)
- Marian Mikołajczyk (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska)
- Jan Molenda (em.)
- Jakub Morawiec (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska)
- Jadwiga Muszyńska (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Polska)
- Elżbieta Orman (Redakcja Polskiego Słownika Biograficznego, Polska)
- Krzysztof Ożóg (Uniwersytet Jagielloński, Polska)
- Halina Parafianowicz (Uniwersytet w Białymstoku, Polska)
- Tomasz Pawelec (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska)
- Robert Piątek (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Polska)
- Piotr Pilarczyk (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
- Andrzej Pleszczyński (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska)
- Krzysztof Pomian (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska)
- Jan Prostko-Prostyński (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
- Stanisław Rosik (Uniwersytet Wrocławski, Polska)
- Leszek P. Słupecki (Uniwersytet Rzeszowski, Polska)
- Hubert Stys (Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu, Polska)
- Miłosz Sosnowski (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
- Piotr Stawecki (em.)
- Włodzimierz Suleja (Uniwersytet Wrocławski, Polska)
- Jerzy Szukalski (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska)
- Mirosław Szumiło (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska)
- Jerzy Ternes (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska)
- Bronisław Treger (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, Polska)
- Przemysław Urbańczyk (Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie, Polska)
- Szymon Wieczorek (Uniwersytet Rzeszowski, Polska)
- Andrzej Wierzbicki (Instytut Historii PAN w Warszawie, Polska)
- Henryk Wisner (em.)
- Wiesław Władyka (Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, Polska)
- Teresa Wolińska (Uniwersytet Łódzki, Polska)
- Marek Woźniak (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska)
- Rafał Wnuk (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Polska)
- Andrzej Zakrzewski (Instytut Historii Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, Polska)
- Leonid Zaskilniak (Lwowski Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki, Ukraina)
- Maciej Zdanek (Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Polska)
- Janusz Żarnowski (Uczelnia Łazarzkiego w Warszawie, Polska)
- Arkadiusz Żukowski (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Polska)
- Radosław Żurawski vel Grajewski (Uniwersytet Łódzki, Polska)

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	– Archiwum Akt Nowych w Warszawie
AGAD	– Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
AGZ	– <i>Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie</i>
AP	– Archiwum Państwowe
AIPN	– archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
APH	– „Acta Poloniae Historica”
ASWK	– <i>Akta sejmikowe województwa krakowskiego</i>
ASWP	– <i>Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego</i>
BC	– Biblioteka Muzeum Narodowego im. Czartoryskich w Krakowie
b.m.d.	– brak miejsca i daty wydania
BJ	– Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
BK	– Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Kórniku
BN	– Biblioteka Narodowa w Warszawie
BO	– Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
BPAU-PANKr	– Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BR	– Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu
CAW	– Centralne Archiwum Wojskowe
CDS	– <i>Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae</i> , Wrocław 1956–1964
CPH	– „Czasopismo Prawno-Historyczne”
DN	– „Dzieje Najnowsze”
KDKK	– <i>Kodeks dyplomatyczny Katedry Krakowskiej</i> , Kraków 1874–1883
KDM	– <i>Kodeks dyplomatyczny Małopolski</i> , Kraków 1876–1905
KDMaz	– <i>Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis</i> , Warszawa 1919
KDP	– <i>Kodeks dyplomatyczny Polski</i> , Warszawa 1847–1887
KDW	– <i>Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski</i> , Poznań 1877 nn.
KH	– „Kwartalnik Historyczny”
KHKM	– „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
MGH	– <i>Monumenta Germaniae Historica</i>
MGH SrG	– <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Germanicarum</i>
MGH SS	– <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores</i>
MK	– Metryka Koronna
MPH	– <i>Monumenta Poloniae Historica</i>
MPH s.n.	– <i>Monumenta Poloniae Historica, Series nova</i>
mps	– maszynopis
n.	– i następna
nn.	– i następne
OiRP	– „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”
op. cit.	– opus citatum
oprac.	– opracował
PH	– „Przegląd Historyczny”
PL	– <i>Patrologiae cursus completus. Series Latina</i> , Paris 1844–1865
por.	– porównaj

przyp.	— przypis
PSB	— <i>Polski Słownik Biograficzny</i>
RDSG	— „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	— redaktor, redakcja
RH	— „Roczniki Historyczne”
RHum	— „Roczniki Humanistyczne”
rkp.	— rękopis
RWHF PAU	— „Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności”, Kraków 1874–1891
	— „Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1891–1918
	— „Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921
	— „Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921–1928/1929
	— „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1928/1929–1952
	— <i>Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności</i> , Kraków 1992–
SDRE	— „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”
SGKP	— <i>Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich</i>
SH	— „Studia Historyczne”
SIRIO	— <i>Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istoričeskogo Obščestva</i>
Sobótka	— „Śląski Kwartalnik Historyczny «Sobótka»”
SPPP	— <i>Starodawne Prawa Polskiego Pomniki</i>
SRP	— <i>Scriptores Rerum Polonicarum</i>
SSS	— <i>Słownik Starożytności Słowiańskich</i>
St. Źr.	— „Studia Źródłoznawcze”
sygn.	— sygnatura
Urzędnicy	— <i>Urzędnicy Dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII Wieku. Spisy</i> , red. A. Gąsiorowski
Urzędnicy, Litwa	— <i>Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy</i> , red. A. Rachuba
VC	— <i>Volumina Constitutionum</i> , t. 1–, Warszawa 1996– (należy cytować odpowiednio, według wzoru: VC 1/1)
VL	— <i>Volumina Legum</i> , t. 1–10, Warszawa 1732–1793 (cytować np.: VL 7, s. 234)
wyd.	— wydanie, wydał
z.	— zeszyt
ZH	— „Zapiski Historyczne”
zob.	— zobacz

TRANSLITERACJA SŁOWIAŃSKICH ALFABETÓW CYRYLICKICH

Nr	Litera alfabetu cyrylickiego		Transliteracja		Język*	Nr	Litera alfabetu cyrylickiego		Transliteracja		Język
1	А	а	А	а	b b u m r s u	27	Р	р	Р	р	b b u m r s u
2	Б	б	В	в	b b u m r s u	28	С	с	С	с	b b u m r s u
3	В	в	У	у	b b u m r s u	29	Т	т	Т	т	b b u m r s u
4	Г	г	Г	г	b b u m r s u	30	Њ	њ	Ї	ї	s
5	Д	д	Д	д	b b u m r s u	31	Ќ	ќ	Ќ	ќ	m
6	Ђ	ђ	Ђ	ђ	s	32	У	у	У	у	b b u m r s u
7	Ѓ	ѓ	Ѓ	ѓ	m	33	Ў	ў	Ў	ў	b
8	Е	е	Е	е	b b u m r s u	34	Ф	ф	Ф	ф	b b u m r s u
9	Ё	ё	Ё	ё	b r	35	Х	х	Н	н	b b u m r s u
10	Є	є	Ê	ê	u	36	Ц	ц	С	с	b b u m r s u
11	Ж	ж	Ž	ž	b b u m r s u	37	Ч	ч	Č	č	b b u m r s u
12	З	з	З	з	b b u m r s u	38	Џ	џ	Đ	đ	m s
13	С	с	Ž	ž	m	39	Ш	ш	Š	š	b b u m r s u
14	И	и	І	і	b** b u m r s u	40	Щ	щ	Ŝ	ŝ	b u r u
15	І	і	Ì	ì	b r** u	41	Ъ	ъ	˘	˘	b** b u r
16	Ї	ї	Ï	ï	u	42	Ы	ы	Ÿ	ÿ	b r u**
17	Ј	ј	Ǧ	ǧ	m s	43	Ь	ь	´	´	b b u r u
18	Й	й	Ј	ј	b b u r u	44	Э	э	È	è	b r
19	К	к	К	к	b b u m r s u	45	Ю	ю	Û	û	b b u r u
20	Л	л	Л	л	b b u m r s u	46	Я	я	Â	â	b b u r u
21	Љ	љ	Ľ	ľ	m s	47	’	’	’	’	b b u m r s u
22	М	м	М	м	b b u m r s u	48	Њ	њ	Ĝ	ğ	b** u**
23	Н	н	Н	н	b b u m r s u	49	Њ	њ	Ě	ě	b** r** u**
24	Њ	њ	Ñ	ñ	m s	50	Ѓ	ѓ	Ǻ	ǻ	b u**
25	О	о	О	о	b b u m r s u	51	Ө	ө	Ƒ	ƒ	r**
26	П	п	Р	р	b b u m r s u	52	У	у	Ÿ	ÿ	r**

* Oznaczenia języków: b — białoruski, bu — bułgarski, m — macedoński, r — rosyjski, s — serbsko-chorwacki, u — ukraiński.

** Występuje w dawnej pisowni.

